

॥१६॥ वाच्यार्तिद्या भवेत् ॥१७॥ असंयिद्धेति अत्र च पारद्वयादुभयञ्चातुषज्यव्याचक्षते यामातुरसपिंडा असंयोजाचेति केचित् अन्ये तु एकत्वे सागताभर्तुः पिंडे गोत्रचमूतके इति वचना न्यानुगोत्रोत्तरा
 भावाद्यामातुरसपिंडा इत्येवग्राह्यं न तत्राप्यसंगोत्रे निविद्योपयोग्यमिति अन्येतुयस्यामातास्वपित्रापुत्रत्वेन कल्पिता तस्यामातुरसंगोत्रत्वविक्षया एतद्व्योमिति तत्र सापिंड्यनिवृत्तिसंग्रहश्लोकः
 चध्यावरस्यवा तातः कूटस्थाद्यदिसप्तमः पंचमीचेनयोर्माता तत्सापिंड्यं निवर्तन इति असंगोत्रमित्यत्र असमाना र्थगोत्रजा भित्तिस्मृतेः आर्षविधये त्रितिसवश्चस्मर्यते पत्न्या
 नोत्रिषु सामान्यादविवाहस्त्रिषु द्वयोः भृग्वंगिगे गणेष्वेवं शोकेष्वेकैपिवारयेदिति अनुगच्छेत् एतेनास्यश्लोकस्य मनुपठितमुत्तरार्धसाप्रशस्तादिजातीनां दारकर्मणि भेषु

त्रीणि वर्षाण्युदीक्षेत कन्याऋतुमती सती ॥ चतुर्थे त्वथ संप्राप्ते स्वयं भर्तारमर्जयेत् ॥१६॥ प्रजानहीयेत स्यारतिश्च भरतर्षभ ॥ अतो न्यथा वर्तमाना भवे
 द्वाभ्या प्रजापतेः ॥१७॥ असपिंडा च यामातुरसंगोत्रा च यापितुः ॥ इत्येतामनुगच्छेत् ततं धर्ममनुरब्रवीत् ॥१८॥ युधिष्ठिर उवाच शृङ्गमन्येन दत्ते स्या
 ददानीत्याह चापरः ॥ बलादन्यः प्रभाषेत धनमन्यः प्रदर्शयेत् ॥१९॥ पाणिग्रहाता चान्यः स्यात्कस्य भार्योपिता मह ॥ तत्त्वे निज्ञासमाना नो च क्षर्भवतु नो भ
 वान् ॥२०॥ भीष्म उवाच यत्किंचित्कर्म मानुष्यं संस्थानाय प्रवृत्तये ॥ मंत्रवन्मंत्रितं तस्य मृषावादस्तु पातकः ॥२१॥ भार्योपत्यत्विगाचार्योऽज्ञिष्योपा
 ध्याय एव च ॥ मृषोक्ते दंडमर्हति नेत्याहुरपरं रजनाः ॥२२॥ न ह्यकामेन संवासेमसंमसुरे वं प्रशंसति ॥ अयं चास्य मधर्म्यं च यन्मृषाधर्मकोपनम् ॥२३॥

ने इति न ह्यग्न्यातं अत्र मातृपितृसंबन्धात्सर्वोपदारकर्मणि यद्गोत्रे भेषु ने च प्रशस्ता एवं सति पुनर्भेषु न ग्रहणं स्यूत्यंतरे हृद्यार्थे त्वाभेषु ने स्मृतं सर्वसाधारण्यं निवर्तितं मेषु ने पियज्ञादा विवसव
 र्णैव मुखा न तु तस्या इतरसाधारण्यमिति एतदेवाभिसंधायात्रोक्तमित्येतामनुगच्छेत्ति ये तु भेषु नस्य एव ग्रहणाद्वारकर्मपदेन तद्व्यतिरेक्यज्ञादो विसवर्णियाः प्राधान्यं मेषु ने त्वितरसाधारण्यमि
 ति व्याचक्षते तदनेन विरुध्यते हीनवर्णीयानां तस्यात्मनो पिहीनत्वापत्तेश्च तत्रास्माज्जायते स्वयमिति वचनात् ॥१८॥ शृङ्गकर्मिति पंचानां पक्षाणां सुपन्यासः ॥१९॥२०॥ तत्र तृतीयचतुर्थीदातुर्न दोषा बहा
 विसंयुक्त्यदितीये भार्योत्पत्तिर्वक्तुर्दीपमात्रं चाह यत्किंचिदिति मानुष्यं मानुषाणां हितं सांबंधिकं संस्थानाय इयमस्य भार्येत्यादि व्यवस्थार्थं मंत्रवन्मंत्रितं चारवद्भिः सर्वैरेकीष्वयमंत्रितं इय
 मस्मै देयेति विचारितं तस्य मृषाकरणं पातकः पातयितुं भवतीत्यर्थः ॥२१॥ मृषोक्ते तवाहं भार्येत्यादौ तौ दंडप्रायश्चित्तं ॥२२॥ तत्र नेति पक्षं निंदं स्त्यागमंगीकरोति नहीति ॥२३॥